

Landſthinget hidtil have indtaget, og i det Høieſte at aabne Afgang for de Enkelte paa Bornholm, ſom meente, at deres Eiendomsret var krænkter, til at faae en Dom i ſaa Henſeende. Jeg troer heller ikke, at den Kritik, ſom min ærede Nabo tilhøre nys udtalte over Paragraphen, ſaaledes ſom den vilde blive ændret fra vor Side, var ganſke rigtig; jeg troer, at den vil afgive et meget heldigt Middel til at afgjøre ſaadanne Retsspørgsmaal ſom dem, man altid, naar Sagen har været forhandlet her i Salen, har ſagt endnu vilde true Bornholm; det factiſke Forhold er jo det, at Gaardmændene og Hartkornſeierne ere i Beſiddelse af Udmarksjorderne, og at de tiltrods for Høieſteretsdommen endnu ſtadig ſtulde paaſtaa, at hvor der er foregaaet en ſpeciell Udfiſtning af Jorderne, der ere de bleve endelige Eiere, thi ſaadant var ikke Tilfælde i det Sogn, med Henſyn til hvilket Høieſteret udtalte ſin Dom. Maaſtee det herved maa være mig tilladt i Forbigaaende at bemærke, at Høieſteretsdommen ingenlunde kan betragtes ſom et juridiff Reſponſum, der indeholder en blot theoretiff Beſparelſe; den har afgjort et praktiff Spørgsmaal, nemlig om Huusmændene overhovedet ſtulde have Rod og Deel med Hartkornſeierne; hvorledes og i hvilket Omfang de ſtulde have den, var der ingen Anledning for Høieſteret til at komme ind paa. Det havde der ikke været Spørgsmaal om at procedere ved de foregaaende Inſtanſer, og det kunde ſaaledes ikke finde ſin Afgjorelſe i Høieſteret. Bortrigt gav Dommen ganſke viſt en praktiff Afgjorelſe af et meget vigtig Spørgsmaal, ſaaledes ſom Parterne havde gjort det muligt at afgjøre det. Jeg troer heller ikke, at man har Ret til at ſige, at Paragraphen, hvis den blev vedtagen, ændret paa den Maade, ſom jeg og min Sidemand have bragt i Forſlag, vilde blive unyttig, eller at eſter den en Brøk, Halvdelen eller Tredehdelen af Sognets Lodſeiere, vilde erholde Dom for, at de havde færllig Andeel i Udmarkerne, medens Reſten af diſſe vilde blive Communes Eiendom; ſaaledes vil Sagen ikke ſtille fig. At opnaae Forllig mellem Sognenes Beboere turde der være godt Haab om, hvad enten der ſtabes en Commiſſion, ſaaledes ſom Folkethingets Paragraph

tilfigter, eller Lovforſlaget vedtages i den Skikkelfe, hvori det gif fra Landſthinget med en § 2, der aabner Afgang til Indgaaelſe af Overeenſkomſter og endog opfordrer til ſaadanne Overeenſkomſter. Opnaes der imidlertid ikke Forllig, vil det ikke være Enkeltmænd, der veifer Proces, men hele Claſſer af Befolkningen eller Enkeltmænd ſom Repræſentant for ſaadanne Claſſer, ſaa at Afgjorelſen viſnok ſom ofteſi vil komme til at indeholde en Afgjorelſe for hele Sognet. Jeg troer derfor, at der kunde være god Grund for Thinget til, hvis det overhovedet vil gaae ind paa den nye Paragraph, da at ſige: Lad os tage den i den Skikkelfe, der nærmer fig meeft til, hvad Landſthinget tidligere har vedtaget, og til hvad Regjeringen har villet, da den forelagde Lovudkaſtet, og i en Form, ſom finder Hjemmel i vor hidtilværende Retstilſtand, men lad os ikke komme ind paa diſſe ukjendte Domtole med Dictatormyndighed. Hvad min ærede Medforllagsſtiller og jeg have villet opnaae, er imidlertid i ethvert Fald opnaaet; der er blevet fuldtændig Klarhed over, at ſaaledes ſom Lovforllaget er kommet tilbage til os, med en Paragraph, der lader den nye Domſtols eller Commiſſions Competence henſtaa ſom et Problem, kunne vi ikke antage det, og derfor ſkal min ærede Medforllagsſtiller og jeg ikke have Noget imod, at tage Endringsforllaget tilbage, men vi gjøre det rigtignok med det Forbehold, at vi da ſtemme mod Loven i det Hele.

Formanden: Jeg forſtod ikke den ærede ſidſte Talex rigtig, om Forllaget er taget tilbage.

Brock: Ja.

Madvig: Nei, for min ærede Sidemands Bedkommende maaſtee, men ikke for mit; jeg beder om Ordet.

Formanden: Det 2det Medlem for 1ſte Kreds har Ordet.

Madvig: Som den ærede Landſthingsmand for Bornholm (Sonne), der før havde Ordet, bemærkede, er der en betydelig Forſjel